

STID JE DIO VJERE¹

Hvala Allahu dž.š. Gospodar su svih svjetova, neka je salavat i selam na posljednjeg Allahovog Poslanika Muhammeda s.a.v.s..

Draga braćo tema današnje hutbe je stid kao dio vjere (imana) i svojstvo koje treba da krasi svakog muslimana i muslimanku.

Često možemo slušati kazivanja o teškoj položaju muslimana u Svijetu. Mnogi će reći da su muslimani dotakli samo dno na civilizacijskoj ljestvici naroda a nekada su bili na samom vrhu. Ne tako davno muslimanski um je nudio Svijetu mnoga dostignuća na polju medicine, hemije, geografije i drugih znanosti dok se danas o muslimanima govori kao o poraženim umovima.

Upravo zbog ove činjenice obnova ili bolje rečeno preporod je nasušna potreba muslimana danas. Kada je riječ o preporodu muslimana on treba da bude na svim poljima od književnosti, umjetnosti, znanosti itd.. Međutim najvažniji segment treba da bude moralni preporod. Tako će i Alija Izetbegović u *Islamskoj deklaraciji* napisati da nema revolucije bez moralne revolucije.

Stoga da bi danas govorili o preporodu muslimana na prvom mjestu moramo govoriti o moralnom uzdizanju i izgrađivanju muslimana.

Pošto je osnovno etičko načelo u islamu stid i pristojnost u današnjoj hutbi ću reći nekoliko riječi o ovoj osobini.

Božiji Poslanik Muhammed a.s. kaže da se vjera sastoji od sedamdeset i nekoliko djelova (u drugoj predaji se spominje šesdeset i nekoliko djelova) dok je stid jedan od njih. (Muttefekun alejhi)

U drugom hadisu se kaže: da su stid i iman bliski jedno drugome (tj. nalaze se zajedno kod čovjeka – mu'mina) pa kad jedno od njih nestane, nestat će i drugo. (hadis bilježi Hakim u Mustedreku)

Allah dž.š. za našeg Poslanika s.a.v.s. kaže:

وانك لعلي خلق عظيم

„Ti si zaista najljepše ćudi.“ (Suretu-l-Kalem 4)

Prenosi se da je Ebu Seid El-Hudri r.a. rekao da je Božiji Poslanik a.s. bio stidljiviji od čiste - nevine djevojke i kada bi vidio nešto što mu se ne sviđa to bi primjetili na njegovom licu.

Muhammed a.s. je prije poslanstva među stanovnicima Mekke bio poznat upravo po svom stidu. Prenosi se da je jedna djevojka iz Mekke kazala Amar ibni Jasiru za Poslanika, dok je bio mladić, da nikada nije vidjela čovjeka stidnijeg i blažeg od njega.

Božiji Poslanik Muhammed a.s. je bio takav da kada bi vidio nešto što je neprilično zacrvnio bih se.

Arapska riječ za stid je hajaun. Isti korijen i gotova ista riječ u arapskom jeziku je i za život hajatun. Ovo je poruka i pokazatelj da ona osoba koju krasi stid je u duhovnom pogledu živa dok je nedostatak stida prvi pokazatelj mrtvila duše. Pored toga što su osobe bez stid moralne nakaze one su i duhovni mejiti ili mrtvaci. Muhammed a.s. kada opisuje stid kaže da se u stidu krije svako dobro i da je stid ukras vjernika. (Muttefekun alejhi)

Sjetimo se Adema a.s. i njegove žene Havve, kada su se približili zabranjenom drvetu Allah dž.š. je učinio da se ukažu njihova stidna mjesta. Njihova prva reakcija zahvaljujući stidu je bila da sakriju svoja stidna mjesta. Ubrzo iza toga čine tevbu kajući se za svoj prijestup.

Prenosi Aiša r.a. da je Božijem Poslaniku a.s. dok je jednom prilikom sjedio u svojoj kući koljeno bilo otkriveno. Kada se na vrata pojavio h. Osman Božiji Poslanik a.s. pokri svoje koljeno. H. Aiša ga kasnije upita zbog čega je pokrio svoje koljeno pred Osmanom, on odgovara da je Osman stidan i obrazli čovjek pa ako bi me vidio sa otkrivenim koljenom zastidio bih se, bilo bi mu neprijatno i vjerovatno me ne bi pitao ono zbog čega je došao.

¹ Hutba održana u Istiqlal džamiji u Sarajevu 22. maja 2009. godine

Draga braćo, takavi su bili ashabi Božijeg Poslanika i takav je bio hazreti Osman. Njegovog imana su se i meleki stidjeli.

U jednoj predaji se kaže da će Allah dž.š. na Sudnjem danu upitati čovjeka sjede brade i kose što si počinio taj i taj grijeh? Čovjek će odgovoriti da ga nije počinio pa će Allah dž.š. reći melekima uvedite ga u Džennet. U tom momentu melek Džibril zatiče Božijeg Poslanika Muhammeda a.s. kako plače i pita ga zašto plačeš? Poslanik odgovara kako da ne plačem kad se Allah dž.š. stidi čovjeka koji je osjedio u islamu a čovjek se ne stidi Allaha dž.š. i neće da prizna svoj grijeh.

Draga braćo, iz ove predaje vidimo da se Allah dž.š. stidi i poštuje čovjeka koji je osjedio i ostario u islamu pa mu prelazi preko loših djela. Stoga postavimo sebi pitanje da li mi i koliko iskazujemo poštovanje ljudima kojih se Allah dž.š. stidi a koji su doživjeli starost u ibadetu svom Stvoritelju. Ova predaja nam također kazuje da čovjek ne priznavanjem svog grijeha gubi stid kao vrlinu. Stoga testirajmo sebe jesmo li spremni priznati vlastitu grešku ili uvijek krivimo drugog. Je li nam uvijek drugi kriv? Treba da znamo da dragi Allah sve zna i ništa mu nije skriveno.

Božiji Poslanik a.s. također kaže:

مَا أُخَذَ بِسَيْفِ الْحَيَاءِ فَهُوَ حَرَامٌ

Ono što je uzeto sabljom stida je haram.

Ovaj hadis nam govori da sve ono što steknemo zahvaljujući stidu drugog čovjeka je haram. Ovo se odnosi na one ljude koji kada kod drugog čovjeka vide kakvu lijepu stvar kažu što ti je ovo lijepo sa ciljem da traži od njega tu istu stvar na poklon. Često se dešava da čovjek iz obazrivosti kaže uzmi to ili poklanjam ti. Ali to je haram.

Kada čovjek nema stida on svoje grijehe javno manifestuje. Stoga Muhammed a.s. upozorava na opasnost javnog griješenja riječima:

كُلُّ أُمَّتِي مُعَافَى إِلَّا الْجَاهِرِينَ!

Svakome pripadniku mog ummeta će biti oprosteno osim MUDŽAHIRU – onome ko javno razotkriva svoje grijehe. (Buhari)

Draga braćo, mnogo je predaja koje govore o stidu i pristojnosti. Stoga prema ovim ajetima i hadisima mjerima sebe i vagajmo svoje a ne tuđe postupke. Nije naše da mi sudimo čiji je postupak ispravan a čiji nije, samo je Allah dž.š. Vladar na Sudnjem danu.

Ako želimo dobrobit i preporod Ummeta onda krenimo prvo od sebe. Popravimo sebe sigurno ćemo doprinjeti boljitku našeg džemata a i Ummeta.

Na kraju zamolimo Allaha dž.š. riječima Muhammed a.s.:

Bože, uljepšao si moj izgled, pa uljepšaj i moju ćud. Bože molimo te za zdravlje, spas i lijep ahlak. AMIN.

Hutba „Stid je dio vjere“ je po svom nazivu i pouka i poruka jer se radi o riječima Poslanika s.a.v.s.

Hatib je hutbu sadržinski veoma lijepo uobličio, slušaocima jezički primjerenom učinio i po dužini trajanja idealno odredio.

Kako je stid dio imana, a stida sve manje mogao je hatib održati dvije hutbe na ovu temu kako bi bolje upoznao slušaocima o suštini stida jer je teško u jednoj hutbi objasniti pojam, suštinu i značaj stida prema Allahu, drugim ljudima i samome sebi.

Stid prema Allahu dž.š. određuje stid prema ljudima i samome sebi i zato oni koji se ne stide obično kažu: „Kad vidi Bog neka vide i ljudi“, ili: „Kad zna Bog neka znaju i ljudi.“ Da ovakvi znaju šta je pravi stid prema Allahu niti bi tako govorili a niti bi sramna djela činili.

U prilog ovome navešćemo hadisi-šerif kojeg prenosi Abdullah ibni Mesud r.a.koji glasi: „Istinski se stidite Allaha! Našto prisutni ashabi odgovoriše: „Hvala Bogu, mi se stidimo.“

Muhammed, s.a.v.s., je rekao: „To nije pravi stid. Ko se stvarno Boga stidi on čuva oči, uši i svoj jezik (od stvari koje su vjerom zabranjene); neka pazi da se ne bi hranio, odijevao i obuvao na nepošten način (haramom); nek se sjeća smrti i svih muka i nevolja koje tada mogu nastupiti, jer ko želi sreću na budućem svijetu taj će (na ovom svijetu) napustiti one stvari koje su vjerom zabranjene. Ko ovako postupi taj se stvarno i istinski stidi Allaha.“ (Sokolović H.hfz. Sinanudin, nastavnik Gazi Husrev-begove

medrese, Sarajevo, Ahlak za III razred Gazi Husrev-begove medrese, Sarajevo (Skripte), Sarajevo, 1969. godine, str. 107-108).

Hadis sam naveo iz razloga što je hatib trebao malo jasnije objasniti kako se stid i odsustvo stida manifestuje u našem konkretnom životu a što je poznato i vidljivo na svakom koraku i u mnogim prilikama: moglo bi se reći da javni nemoral dominira nad javnim moralom (a to je upravo odsustvo imana a time i stida kao dijela imana).

Hatib je trebao poslije zahvale Allahu dž.š., salavata na Poslanika s.a.v.i najavi teme citirati ajeti-kerim, hadisi-šerif, pa tek tada misao ili misli islamskih autoriteta.

Ovo bi trebalo biti pravilo za sve hatibe i hutbe.

U konkretnom slučaju je obrnut red: Alija Izetbegović, hadisi-šerif i ajeti-kerim. Ovakav redosljed nije poremetio harmoniju hutbe niti jezički a niti suštinski mada nije primjeren za hutbe.

Jezičko značenje hajaun – stid hatib je trebao dati odmah po najavi teme ili poslije citiranog ajeti-kerima a ne u sredini hutbe.

Hatib je odabranim hadisi-šerifima na najljepši način ukazao da je Muhammed, s.a.v.s., najsavršeniji u pokornosti Uzvišenome pa i u pogledu stida.

Osjećam da je hatib hutbu pisao u punoj pobožnosti.

Čestitke hatibu na lijepoj hutbi!

Abdulgafar Jukić

Ako sebe stavim u poziciju glasnogovornika slušalaca onda bih u njihovo i svoje ime hutbi dao drukčiji tok. Na početku njenom bih naveo primjere iz Poslanikova života. Ti primjeri bi slušaocima držali budnim u želji da saznaju i zapamte šta je poruka i pouka današnje hutbe. Navedeni primjeri iz Poslanikovog i života njegovih ashaba su odličan motiv za slušanje i dobar put za vođenje slušaoca do „vrhunca“ hutbe, odnosno njene osnovne poruke sadržane u naslovu a koja je istovremeno i hadis: „Stid je dio vjere“.

Navedene primjere aktuelizirao bih, „oživio“ bi ih tako što bi kazivanje o Poslaniku i Osmanu iskoristio da skrenem pažnju na propis oblačenja.

S obzirom na činjenicu da je grijeh općeprisutan u društvu i primjer negiranja grijeha sijedog čovjeka bih aktuelizirao kroz niz primjera iz naše svakodnevnice.

Posegnuti za jezičkim značenjem pojma koji je tema hutbe je dobro i pohvalno jer to otvara još jednu

perspektivu promatranja i nudi još jedan aspekt spoznaje pa to u ovoj hutbi pohvaljujem. Poređenje riječi HAJATUN i HAJAUN je vrlo zanimljivo: suprotno životu je smrt a moralu nemoral. Ovo poređenje bi po mom mišljenju bilo zaokružena poruka da je završeno pozivom koji je sadržan u 24. ajetu sure Enfal: „O vjernici, odazovite se Allahu i Poslaniku kad od vas zatraže da činite ono što će vam život osigurati“.

Početak hutbe koji se usredotočuje na nužnost promjene, preporoda trebao bi kao spontan zaključak biti kraj i njena suštinska poruka. Iz navedenih ajeta i hadisa, iz sadržaja hutbe u cjelini slušalac bi trebao spoznati da su Poslanik i prva generacija uspjeli, ne zato što su se obrazovali, već zato što su se istovremeno i odgajali.

Generalno, rekao bih da ovoj hutbi fali „živosti“, fali joj „ono nešto“ što slušaocu diže pogled ka hatibu i ne dopušta mu da „odluta“. Hutbi fali ovovremenost.

Izet Čamdžić

Summary

SECTION "MUALLIM'S HUTBA (SERMON)"

The New Muallim publishes *hutbas* (sermons) of active imams and *hatibs* (imams delivering the *hutba*). There are reviews along with the *hutbas*, so that together they make a whole. The reviews are written by those who listen to *hutbas*. The reviews are not intended to be valourizing; rather, they aim to improve upon the *hutba*, analyzing it as a public statement by an imam and critically evaluating the statement. The reviewers react at those aspects which they consider important for a *hutba* (its length, quality, message, presentation, literacy level, formulation, etc.). This issue features two *hutbas*: 1. *Shame is Part of Faith* by Abdulgafar Velić and 2. *Pleasant Discourse: the Discourse of Guidance* by *hatib* Muhamed Šarić. The reviews are written by Adbulgaraf Jukić and Izet ef. Čamidžić.

تنشر مجلة «المعلم الجديد» خطب الجمعة لبعض الخطباء والأئمة. ويضم الباب - إلى جانب الخطبة - مراجعات تشكل مع الخطبة وحدة متكاملة. يكتب المراجعون أشخاص استمعوا للخطبة، وليس الهدف الأول منها تقديم تقويم للخطبة، إنما الهدف هو تحسين الخطبة من حيث كونها ممارسة علنية يقوم بها الإمام، وتقديم لحة نقدية عن تلك الممارسة. يناقش المراجعون الجوانب التي يرونها مهمة في الخطبة (طول الخطبة، رسالتها، أسلوب إلقائها، ترتيبها وبلاغتها، الخ). ننشر في هذا العدد خطبتين، موضوع الأولى: الحياء شعبة من الإيمان، للخطيب عبد الغفار فيليتش، وموضوع الثانية: خير الكلام - كلام الهدى، للخطيب محمد شاريتش. أما المراجعة في هذا العدد فقد كتبها الشيخان عبد الغفار يوكيتش وعزت تشامجيتش.